

[Wittrup.]

arbejdsgivernes side kunne ønskes større fordele, end loven hjemler, er der ikke noget at sige til, men jeg er i hvert fald ikke indstillet på at anbefale, at man giver arbejdsgiverne de samme vilkår som den fattige landarbejder, der søger at skaffe sig et hjem.

Jeg forstår det ikke rigtigt, når der tales om, at man kan bygge et hus med et boligareal på op til 100 m² for en pris af 16 500 kr. eller eventuelt 18 500 kr. Hvorfor kan man ude på landet bygge så meget billigere end i stationsbyerne og i byerne? Mon ikke grunden er den, at man i de fleste tilfælde ingen byggekommision har i landkommunerne og derfor har lempeligere bestemmelser for byggeriet, end tilfældet er i byerne? Det er jo sådan, at staten forlanger, at Københavns byggevedtægt skal lægges til grund for de øvrige byers byggevedtægter, også for stationsbyernes, og derved fordyrer man byggeriet meget stærkt. Det er en fordel for landarbejderne, at disse boliger bygges ude på landet, hvor der ikke stilles slige krav. Der kan godt bygges gode og forsvarlige bygninger, uden at man behøver at opfylde de krav, som de meget stramme bygningsvedtægter stiller; skal de overholdes — og det skal de jo —, fordyres byggeriet meget. Det ville være ganske umuligt at opføre bygninger, der har et boligareal på 110 m², hvis man skulle overholde disse almindelige bestemmelser i bygningsvedtægten. Det er måske muligt, når bestemmelserne ikke overholdes. For tiden, de nuværende priser taget i betragtning, tror jeg dog det vil blive vanskeligt at bygge for de i loven stipulerede summer, men så må vi jo håbe på, at landarbejderne selv kan skyde et beløb til eller på anden måde få byggeriet gennemført. Jeg tror, disse summer er så lave, som de kan være, og når det i det hele taget er muligt at arbejde med dem, er det sikkert, fordi der er friere forhold, hvor disse huse bygges.

Løvrigt vil jeg gerne anbefale lovforslaget og udtrykke håbet om, at vi får det bedst mulige ud af loven.

Nielsen-Man: Et par af de ærede ordførere har udtalt ønske om, at landarbejderboligerne bygges så store og så gode som muligt, og det er jo et meget naturligt og også et godt ønske. Men der er en anden ting ved denne sag, som man ikke bør overse. Det ærede medlem hr. Wittrup sagde, at når man kunne bygge huse ude i landdistrikterne med 110 m² gulvflade, var det, fordi bygningsskmissionens tilsyn mange

steder ikke var så skrapt. Men man kan ikke bygge et godt hus på 110 m² gulvflade i landdistrikterne uden overskridelse af lånesummen, og det er et spørgsmål, om man skal stile efter at få bygget så gode og så store huse som muligt med den overskridelse af bevillingen, som deraf flyder, eller man skal stile efter at få bygget, hvad jeg ville kalde skrabede huse, hvor landarbejderne først og fremmest kan sidde godt og billigt. Hvis man bygger husene store og gode, vil der let ske det, som sker i altfor mange tilfælde, at den mand, som får bevilget et lån på disse billige vilkår, fristes til at sælge huset og stryge en konjunkturgevinst — altså sælge det ikke til en landarbejder, men til en anden, mere velhavende mand. Derved sker der det, at bestemmelserne om lån til opførelse af huse, der er tænkt bygget til landarbejdere med det for øje at skaffe dem gode boliger og at fastholde dem ude i landdistrikterne, kommer til at virke således, at landarbejderen på længere sigt kommer til at bo dårligt, bortset fra at han opnår en fortjeneste ved salget. Og skulle det endelig være en landarbejder, der køber huset, kommer han til at sidde langt dyrere i et sådant hus, hvis det bygges stort, og vil i al almindelighed ikke kunne forvente, at den rentefri del af lånet vedbliver at være rentefri. Der er mange eksempler på, at sådanne huse koster over 20 000 kr., når de sælges, og vi opnår altså på denne måde ikke det, der er formålet med denne lovgivning: at landarbejderne kommer til at bo i gode boliger.

Når man nævner yderpunktet 110 m², skal man gøre sig klart, at det ligger udover, hvad der kan bygges for det stipulerede lånemaksimum. Jeg tror, at hvis man skal holde sig til dette lånemaksimum, må man regne med et noget mindre gulvfladeareal end 110 m², og hvis der er tale om en arbejderfamilie med en meget stor børneflokk, kan byggelånet jo forhøjes med de i § 7 nævnte 2 000 kr. Jeg tror derfor ikke, man skal stile efter at bygge landarbejderboligerne større og dyrere, end at man vedblivende kan regne med, at de ud i fremtiden vil blive beboet af landarbejdere.

Korsgaard: Jeg forstår ikke, at det ærede medlem hr. Wittrup kan mene, at landmanden skal være tilfreds med det tilbud, der her gives ham. Det ærede medlem må ikke være blind for, at når landarbejderen bygger, får han et betydeligt tilskud i form af nedsat rente, men det kan landmanden ikke få. Landmanden får kun en rentelet-